

עלון תורני שבועי

עלון תורני שבועי בעניני אגדה והלכה אקטואלית

נשא - שבועות

פרשת נשא	קובלנקה:	לונדון:	פריז:	ניו יורק:	ת"א:	ב"ש:	חיפה:	י-ם:	כניסת החג:
הפסרת:	20:03	20:36	21:14	19:59	19:20	19:19	19:14	19:03	צאת השבת:
'ויהי איש אחד'	21:16	22:16	22:47	21:09	20:22	20:20	20:24	20:20	ר"ת:
	21:45	22:20	22:57	21:32	20:53	20:54	20:57	20:55	

דבר ה' זו הלכה

מעובד מתוך ספרי הגרש"ז רוח שליט"א ראש המכון

היאך יכול לקיים מצוות 'שמחה' לאשתו ובגדים ותכשיטים כאשר חנויות אלו סגורות בימים אלו

שאלה: בימים אלו שסכנה לצאת לרחוב, ורוב בתי העסק סגורים, היאך באפשרות לקיים מצות 'ושמח את אשתו' כשאין באפשרותי לרכוש עבורה בגדים או תכשיטין לכבוד החג.

תשובה: מצוה זו חשובה היא, ויש להחזיק בה, מעבר לחובת השמחה שחייב אדם לשמח את אשתו בחג, הרי שיש בה גם מעט מחובת הכרת הטוב הנפלאה לאם הבית, שכל כך טורחת לכבוד החג, ובכלל בכל ימות השנה.

אולם כיון שחנויות בגדים ותכשיטין, חלקן סגורים וחלקן הפתוחות הגשים חוששות להכנס למדידה וכיו"ב, לכאורה יש אפשרות נוספת, והיא לרכוש כלי בית לשולחן יום טוב, או אף מוצרי חשמל לשימושה, שהיא מאד חפצה ושמחה בהם, וגם בזה מקיים את המצוה, ובפרט אם הם לצורכי יום טוב. ועוד, אפשר לתת לה מעות, בשווי המתנה שהיא חפצה בה, ובתום המגפה הנוראה והסגר המוטל, תקנה את אשר היא רצתה, וגם בזה מקיים מצות שמחה לאשתו.

מקורות: כתב רבינו הרמב"ם (הל' חגיגה פ"א ה"א) החגיגה האמורה בתורה היא שיקריב שלמים ביום טוב הראשון של חג בבואו להראות, והדבר ידוע שאין השלמים באים אלא מן הבהמה, ושתי מצוות אלו שהן הראייה והחגיגה אין הנשים חייבות בהן, והשמחה האמורה ברגלים היא שיקריב שלמים יתר על שלמי חגיגה, ואילו הם הנקראים שלמי שמחת חגיגה שנאמר וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת לפני ה' אלהיך, ונשים חייבות במצוה זו. וכתוב הראב"ד: "א"א לא בקרבן אלא בשמחה שתשמח עם בעלה שתעלה עמו והוא ישמח אותה. וראה בכס"מ ובבלח"מ דנראה שגם הרמב"ם הכי ס"ל, כשמקור הדברים הם דברי אביי בקידושין (ד"ד ע"ב) שאשה בעלה משמחה, ומסביר רש"י שאין חובת השמחה תלויה בה אלא על בעלה שישמחה קרי ביה ושימחת. ובתוס' פירשו אשה בעלה משמחה בשלמי שמחה שלו שהחובה מוטלת על בעלה כלומר דמחוייב בעלה לשמחה בקרבן הוא שתאכל עמו. ועי' בלח"מ בהל' מעשה הקרבנות (פ"ד ה"ד) שכתב דהרמב"ם פליג על הראב"ד וס"ל להלכה כרבי זירא, ועי' בבאור הר המוריה על הרמב"ם בהל' חגיגה מה שכתב לבאר ומש"כ על הלח"מ ששכח מה שסתר עצמו בשני המקומות. ועוד ראה בספר יצחק ריגן על הרמ' בהל' חגיגה שגם ציין לסתירה בדברי הלח"מ והביא שכדבריו שם הכי ס"ל לפר"ח בספרו מים חיים. ועוד כתב להוכיח מהסוגיא שגם אביי חזר בו וס"ל שאשה חייבת בשמחה, עי"ש בכל זה. והרב פנ"י (עמ"ס קידושין ס"ז) כתב דודאי היכא שרוצית לעלות לרגל עיקר מצוה מן המובחר היא לקיים מצות שמחה בשלמים אבל מ"מ אם אינה רוצית לעלות אף על גב דלא מקיימה מצות שמחה מן המובחר אפ"ה לא עברה אעשה דשמחה דמקיימת בשאר מיני שמחה וכ"כ בעל המאור ז"ל [שהו בגדי צבעונים ופשתן הנז' ברש"י, שמוזה הקשה התוספות על רש"י שהא דשנינו בפסחים (דק"ט ע"א) אנשים בראוי להם ביום ונשים בראוי להם בבגדי צבעונים והוא מילתא לא מיתוקמא אלא בזמן שאין בהם"ק קיים, כדאמר התם דבזמן הזה אין שמחה אלא ביין אבל בזמן שבהם"ק קיים אין שמחה אלא בבשר, יעו"ש]. וכך פסק מרן השולחן ערוך (סי'תקכ"ט) חייב אדם להיות שמח וטוב לב במועד, הוא ואשתו ובניו וכל הנלוים אליו. כיצד משמחן, הקטנים נותן להם קליות ואגוזים. והנשים קונה להם בגדים ותכשיטין כפי ממנו.

הנה אם כן גם בימינו שאין שלמי שמחה מכל מקום יש מצות עשה מן התורה לשמח ביו"ט בראוי לו ובמה שנהנה ממנו. ואשה יש לה מצוה מן התורה ושמחתה היא בצבעונים וכו', וכ"כ בשו"ת שאגת אריה חדש (סי' סה) והביא דבריו בברכ"י, והביא דבריו בשע"ת ובמשנ"ב על השו"ע שם. ואמנם הגרעק"א בשו"ת (מהר"ק סי' א) כתב שאשה ששכחה יעלה ויבוא בסעודה לא צריכה לחזור ולברך, כי היא מותרת בתענית שלא נאסרה אלא מפני עונג, והיא איננה מצווה על מצות תענוג, ולא מבעיא לראב"ד שאשה בעלה משמחה והיא אינה בחיוב, אלא אפילו להרמב"ם אליבא דהלח"מ המשך בעמוד 5

חכמת שלמה

לקח ולימוד מן הפרשה על פי שיעורו של מו"ד הראש"ל הגר"ש עמאר שליט"א רבה של ירושלים

ידוע שחג השבועות תמיד חל בשבוע של פרשת במדבר, מתן תורה נאמר גם הוא במדבר וכמו כן אמרו חז"ל "אין התורה נקנית אלא במי שמשמש עצמו כמדבר" פירוש הדבר שמתן תורה הוא קבלת עול מלכות שמים ועול מצוות, השם נותן לנו את התורה ואנו צריכים לקבל אותה ובמה מתבטאת הקבלה שלנו? בכך שאנו נסכים לקבל את התורה ועל כל מה שה' יצווה אותנו נאמר "נעשה ונשמע", איך באמת מגיעים לכך? על ידי ההתבטלות, שאם אדם מבטל את עצמו בהתבטלות מוחלטת והוא לא מחשיב את עצמו לשום דבר אז הוא באמת זוכה לקיים את כל התורה, אך אדם שהוא לא רוצה להתבטל אין אצלו קבלת התורה והמצוות כיון שהמושג של נעשה ונשמע הוא ההתבטלות כי אדם רגיל כשמצטווה אומר קודם אני אשמע ואשקול בדעתי את זה ואפעיל את ההגיון שלי ואם זה מתאים לי אני אעשה. אך כאן כדי לזכות לקבל את התורה נדרש מכל יהודי לומר "נעשה ונשמע" וזאת אומרת שאין שום שאלה ואין מקום לכל שיקול דעת אלא כל רצון האדם הוא רק לקיים את מצוות ה', זוהי ההתבטלות וזהו הכח שאתו זכו ישראל לקבל את התורה. רואים שבעיני חז"ל העניין של "נעשה ונשמע" כל כך חשוב עד שאמרו על כך בנגמרא ובזוהר הקדוש דברים מפלאים "בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע פסקה וזהמתן" הן הזוהמא הפרטית שהייתה לכל אחד והן אפילו זוהמת נחש הקדמוני פסקה מהם כיון שעל ידי שישראל ביטלו את עצמם לגמרי ועמדו מוכנים לקיים את כל התורה והמצוות בלי לשמוע ולהבין קודם לכן, עשו עצמם הפקר לפני הקב"ה כעפאר דארעא ממש, עי"ז יצאה מהם הזוהמא, כיוון שהזוהמא נתפסת באדם כשהוא חושב שהוא משהו וחושב "כחי ועוצם ידי", אבל כשאדם מבטל את עצמו כחרס הנשבר, כל זוהמתו מתבטלת.

ובזה פעם פירשתי את הפסוק "לב נשבר ונדכא א-להים לא תבוה" שהלב שלנו הוא כלי וכמו כל כלי הוא יכול לקבל בתוכו דברים טובים מתוקים ובריאים אך יכול לקבל גם דברים רעים חלילה, אדם יכול למלאות את ליבו באהבת השם וקריבת א-להים אך מנגד הוא יכול לקבל חלילה טומאה וזוהמא השם יצילנו לכן הזהירה אותנו התורה "ולא תתורו" וגו' כדי שנשאיר את הלב שלנו נקי. ועל כן הלב שלנו דומה לכלי חרס שהדין בכלי חרס שכאשר הוא נטמא לא מספיק לו טבילה במקווה כדי לטהרו כמו בכלי מתכת, ומהי טהרתו? אומרת הגמרא "שבירתו זוהי טהרתו" שאז כיון שאין לו כבר שם כלי הוא נטהר, על פי זה נפרש הפסוק "לב נשבר" אם האדם בהכנעה אזי "ונדכא" מלשון טהרה בארמית כמו "מירא דכיא" שפירושו טהור, אזי אם האדם בלב נשבר כל כך עד שהוא נטהר א-להים לא תבוה" אפילו מדת הדין שרמוזה בשם "א-להים" נהפכת לחסד ולרחמים.

על כן התורה נתנה במדבר בכדי שהאדם ישם את עצמו כמדבר ויעשה עצמו בטל ומבוטל לפני רצון השם, וזהו הסוד של אמירת ישראל "נעשה ונשמע" וע"כ זכו ישראל לב' כתרים כנגד נעשה ונשמע.

השם יזכנו לקבל התורה מחדש באהבה וברצון גמור ובנפש חפצה ונהיה דבוקים בה' וזאתם הדברים בה' א-להים חיים כלכם היום".

יוצא לאור ע"י 'המכון למצוות התלויות בארץ'

בראשות הגאון רבי שניאור ז. רוח שליט"א.

רבי עקיבא 4 אלעד. טל 03-9030580 פקס 039030891

מייל: m.torni@macon.co.il אתר המכון: hamachon.co.il

עורך: הרב יחיאל רוח שליט"א.

מעשה אבות

רבי יוסף אירגאס - ג' סיון ה'ת"ץ

רבינו נולד בשנת ה'תמ"ה לאביו רבי עמנואל "שעד שיבה וקנה שפט את ישראל וכל מעשהו באמונה" וכן היה עשיר מופלג. ולאמו שרה בתו של רבי משה פיניירו אחד מזקני ומקובלי ליוורנו שהיה "איש אלקים קדוש והוה נהירין לו שבילי דשמיא כשבילי דמתא".

כבר בילדותו ניכר שלגדולות נוצר ועוד בטרם מלאו לו י"ג נתקבל לבית מדרשו של הרב המובהק רבי שמואל די פאס אב"ד ליוורנו וריש גלותא, אשר הבחין מיד בכישרונותיו של תלמידו וישם עליו עין פיקוחו. וכבר אז "ניכר שלומד תורה לשמה וקיבל עליו חבירות ומתנהג בחסידות ובהירות המביאה לידי זריזות". מגיל מצוות הוסיף קדושה על קדושתו עד שהייתה תהילתו בקהל חסידים, והיה השם את יוסף והיה איש מצליח בכל לימודיו ואז החל לעמוד על שרשו של כל דבר, ומעלה על הכתב מילי דחכמה. בהיותו בן י"ז שנה כבר "היה רועה בש"ס ומדרש הלכות ואגדות, וימצאם עשר ידות".

בהיותו בן י"ח הוציא מתחת ידו את חיבורו הראשון אשר קראו בשם "פרי מגדים" אשר כתבו במשך שבעה עשר יום בלבד. בן י"ח נשא לאשה את בת דודתו וגם בימי חופתו כשהשמחה במעונו לא פסיק פומיה מגירסא". בגיל עשרים התחיל לסדר לפניו ספרי הפוסקים ועשה בהם סימנים וראשי פרקים, וכן בארבעה הטורים וכל היד החזקה עד שהיה בקי בהם בכללותיהם ובפרטותיהם".

לאחר שמילא את כרסו בש"ס ופוסקים פנה רבינו אל חכמת הקבלה, בתחילה ניסה ללמוד בעצמו אך נוכח לדעת כי מהספרים לבד מהנמנע להבין על בוריה חכמה זו, שעיקרה היא סודות הנמסרים מפה לאוזן. ועל כן כאשר שמע את שמעו של הגאון והמפורסם, זקן המקובלים בדורו הקדוש רבי בנימין הכהן זצוק"ל ריש מתא ריגיו, אור כגבר הלציו ויעזוב את ביתו, ולא שת ליבו למלחמה שהיתה אז, ויסע לעיר ריגיו, שהיתה באותו פרק במצור.

רבי בנימין קיבל את רבינו בסבר פנים יפות ומיד הכניסו לבית מדרשו ולמדו תלמוד גדול במדרש הנעלם שבעה שבועות תמימות, שניהם לבדם יחדיו ויצאין יחדיו שוהין. רבינו אף העתיק לעצמו הדברים שהיו מסורין מפני רבינו הקדוש הארז"ל ומחיבורי רבי משה זכות שהיה רבו של רבי בנימין שקיבל מרבי ישראל סרוק שהיה תלמיד רבינו האר"י.

כאשר חזר מריגיו התבודד בבית המדרש מראשית השנה ועד אחרית שנה בקדושה ופרישות מענייני עולם הזה ואף כי הרחבי השם גבולו לא אכל בשר רק בשבת וראש חודש ומיין ושכר לא שתה כי אם בקידוש והבדלה והיה מרבה בצומות וטובל בנהר הקפוא. היה קם בכל לילה בחצות, ויאר את הלילה בתיקוני הזוהר, ופעמים רבות היה שם לילו כיזמו בלא שינה כלל ולילה כיום יאיר.

תוך תקופה קצת יצא שמעו של רבינו בכל הארץ כאחד הגדולים שבדור, אל בית מדרשו החלו לנהור תלמידים רבים והגונים וכל הדבר הקשה היה מבאר בפשטות יתירה, וכשפתח את פיו נעשו כולם כחרשים כי בזכרונם הנפלא ובדעתו הרחבה הקיף את כל רוחב ים התלמוד עד שהוציא הלכה ברורה ופסוקה.

אב ופטרון לעניים היה רבינו אשר בנכסיו הרבים ובעשרו השתמש למעשה צדקה וחסד, אמנם לא רק עזרה רגילה להקל על מצוקתו הרגעית של העני אלא דאג להיטיב עם העניים בצורה מסודרת וסידר להם פרנסה קבועה שיוכלו להתפרנס בכבוד ולא יהיו עיניהם כלות למתנות בשר ודם, אף שהדבר היה עולה לרבינו הון תועפות, היה עושה כן בשמחה יתירה ביודעו שעל ידי זה יוושע העני תשועה עולמית.

רבינו היה מוהל מומחה ולשם כך היה סובב במרחקים ותוך כך מחזק ידי ישראל ותורתנו הקדושה ואת בתי המדרשות בכל מקום אשר הגיע. אף שהיה יושב על ההוראה כבישורון מלך, תורה וגדולה במקום אחד, בכל זאת לא רמו עיניו ולא גבה ליבו אף רוחו בקרבו רוח נשברה, בורח מן השררה ולא יכול שאת את יקר תפארת גדולתו שהיו מחלקים לו. אך כשהיה צריך לצאת למלחמה נגד פורצי גדר ישראל לא חת וכן לחם מלחמת השם בתלמידי השבתאים שניסו להרים ראש בתקופתו, אף כתב ב' חיבורים בשם "תוכחת מגולה" ו"הצד נחש" שבו מפרך ומבטל את דעתם וספריהם.

רבינו שקד על הפצת הקבלה בהסבר ברור ועל כן כתב את ספרו "שומר אמונים" שבו כתב את יסודות הקבלה באופן פשוט וברור. חיבוריו הנוספים הם "מנחת יוסף" בקבלה ו"מבוא פתחים" כללים בתורת האר"י וכן שו"ת "דברי יוסף"

רבינו הסתלק בליוורנו בג' סיון שנת ה'ת"ץ בגיל ארבעים וחמש. זכותו תגן עליו ועל כל ישראל אמן

מילי הקסידות

מעלת הקדמות נעשה לנשמע ע"פ ביאור נפלא במאמר המדרש

איתא במדרש בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה ודברי המדרש האלו הם סתומים דיש להבין מה ענין אמירת נעשה ונשמע עם ענין התרומה, ועוד יש לדקדק מדוע אמר 'מיד' אמר הקב"ה וכו' והיה די שיאמר 'אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה'.

ונראה לי לפרש בהקדים מה שאמרו המפרשים ז"ל על מאמר חז"ל "במה תרום קרנם של ישראל כפי תשא" דכוונת הדברים היא ע"פ מה מ"ש בגמרא על פסוק "אם על המלך טוב יכתב לאבדם ועשרת אלפים ככר כסף אשקול על ידי עושי המלאכה להביא אל גזי המלך" "אמר ריש לקיש: גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם, שעתידי המן לשקול שקלים על ישראל, לפיכך הקדים שקליהם לשקליו והיינו דתגן באחד באדר משמיעים על השקלים" הרי לנו בהדיא דתרומת שקליהם הוא זה שהצילם מיד המן.

ופירוש "ויקחו לי תרומה" אמרו רז"ל דג' תרומות אמורות כאן, אחת תרומת בקע לגלגלת שנעשו מהם האדנים, ואחת תרומת המזבח בקע לגלגלת, לקופות, לקנות מהם קרבנות ציבור, ואחת תרומת המשכן, נדבת כל אחד ואחד שהתנדבו.

ובגמרא במסכת שבת דף פח איתא "ויתיצבו בתחתית ההר" - א"ר אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם א"ר אחא בר יעקב מכאן מודעא רבה לאורייתא אמר רבא אעפ"כ הדור קבלוה בימי אחשורוש דכתיב "קימו וקבלו היהודים" קיימו מה שקיבלו כבר". ברם ישראל הקדימו ואמרו נעשה לנשמע קודם המודעה זאת אומרת שלא הקדימו נעשה לנשמע על מנת שיהיה להם מודעה רבה להמלט מקיום התורה והמצוות, אלא הקדימו וקיבלו עליהם את התורה בלב שלם ובנפש חפצה.

והנה רצון הבורא שנתנית ישראל את שקליהם תהיה ברצון על מנת שיהיה בנתינה זו תוקף וכח לעמוד כנגד שקלי המן. ועל פי זה יובן מאמר המדרש הנוכח "בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד א"ל הקב"ה ויקחו לי תרומה" והכוונה היא שציוי הקב"ה על נתינת התרומה היה דווקא מיד קודם מעמד הר סיני, והוה בכדי שתהיה הנתינה בלב שלם וברצון גמור שהיה להם

אז בשעה שהקדימו מעשה לנשמע, קודם המודעה, ובכך יוכלו ישראל להינצל ממוזמתו של המן צורר היהודים, וכנזכר.

ועל פי דברים אלו יהיה הסבר ונתינת טעם למה הדור קיבלוה בימי אחשורוש, כי כאשר ראו ישראל שהמצווה שקיבלוה קודם המודעה היא שעמדה להם להינצל מיד שונאיהם, אם כן, ודאי זוהי המדה הראויה כעת לשוב אל השם ולקבל את כל התורה ברצון ובלב שלם כאמור.

איתא בילקוט על הפסוק "ויאמינו בה" ובמשה עבדו, אם במשה האמינו בה' לא כל שכן, ומה תלמוד לומר ובמשה. אלא כל המאמין ברועה של ישראל כאלו מאמין במי שאמר והיה העולם" וכו' עד כאן לשונו. ורבים התקשו בהבנת דברי המדרש על הא דמסיק הקושיא "ומה תלמוד לומר ובמשה עבדו" ותמוה מאד הלא הקושיא היה רק על תיבת בה'.

ושמעתי מפי הרב מ"ח יצ"ו [כנראה הוא רבי עמנואל חי ריקי בעל הספר הקדוש משנת חסידים בן דודו וידידו הטוב של רבינו] ע"פ מה שאיתא בטור סימן קפט מהגמרא במסכת ברכות "אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן הטוב והמטיב צריכה מלכות, ואסיקנא צריכה ב' מלכויות בר מדידה, חדא בשביל בונה ירושלים, דכיון שתקנו לומר מלכות בית דוד בבונה ירושלים ראוי היה להזכיר בו ג"כ מלכות של עולם, אלא שלא רצו להזכיר מלכות של עולם אצל מלכות ב"ו, הלכך תקנו להזכיר בהטוב והמטיב מלכות כנגדה, ואגב שתקנו להזכיר מלכות כנגדה תקנו נמי להזכיר כנגד ברכת הארץ, לכך צריך להזכיר בה ג' מלכויות וג' גמולות וג' הטבות".

מעתה נבא לביאור המאמר "ויאמינו בה" ובמשה עבדו, אם במשה האמינו בה' לא כל שכן ומה תלמוד לומר ובמשה. אלא כל המאמין ברועה של ישראל כאלו מאמין במי שאמר והיה העולם" שלאחר ששאל המקשה "אם במשה האמינו בה' לא כל שכן" ועדיין לא תירץ על קושיא זו מאומה. ולאחר מכן רוצה המקשה לתמיה עוד תמיה אחרית, דהרי משמע מלשון פסוק זה דמדמי מלכותא דארעא למלכותא דרקינא באומרו "בה" ובמשה עבדו" וזהו כוונת תמיהתו "ומה תלמוד לומר ובמשה עבדו" ועל זה הוא מותר "אלא לומר לך כל המאמין ברועה של ישראל כאלו מאמין במי שאמר והיה העולם" וע"כ מזכיר הכתוב יחד את אמונתם של ישראל במשה ובה'.

(מחידושי רבי יוסף אירגאס המובאים בספר ויעתר יצחק המודפס בסוף

ספרו מנחת יוסף)

מישג בכשרות

שביעית [ו]

המשך דיני תוספת שביעית.

הגם שנתבטל בזמן דין "תוספת שביעית", מכל מקום אסרו חכמים לנטוע עצי מאכל סמוך לראש השנה, כל ששנת השמיטה תיחשב לשנה הראשונה למנין שנות ערלה, והטעם הוא משום מראית העין, שירננו העם ויאמרו שעץ זה ניטע בשביעית. משום כך יש לסיים את הנטיעה עד השקיעה של יום ט"ו באב [ארבעים וארבע ימים קודם ראש השנה, שהם ארבעה עשר ימים לקליטת העץ, ושלושים יום בשנה חשובים כשנה], ואזי שנת השמיטה היא השנה השנייה למנין שנות ערלה.

מיום ט"ו ואילך [דהיינו מהשקיעה של יום ט"ו ואילך] אסור לנטוע עצי מאכל חשופי שורש. ואם נטע באיסור, כל שנטע ביום ט"ז עד השקיעה, לענין ערלה ימנה את שנת השמיטה לשנה ראשונה, אך מדיני שביעית אינו מחויב לעקור את העץ. אך אם נטע ולא שייר מקצת מיום ט"ז לאחר הנטיעה, חייב לעקור את העץ בין אם נטע במזיד ובין בשוגג. ואם נטע ומת קודם שעקר, מחייבים את הדיורשים לעקור. ומכל מקום אם לא נעקר העץ, וצמחו בו פירות, הפירות לא נאסרים.

בעציץ שאינו נקוב, ובמקומות שכבשו עולי מצרים ולא עולי בבל, ובשאר האופנים ששמיטה נהגת רק מדרבנן, בדיעבד שנטע באיסור, אין צריך לעקור את מה שנטע. חכמים קבעו למנות ימי קליטה של העץ ארבעה עשר ימים, אולם יתכן שהעץ יקלט בפחות ימים או יותר, ועל כן אם ניתן יהיה לברר שנקלטה הנטיעה קודם או אח"כ, ייקבע זמן הקליטה לפי יום הקליטה בפועל. ארבעה עשר ימי קליטה לגבי אילן, היא בין אם האדמה לחה שהנטיעה נקלטת בה היטב, ובין אם האדמה יבשה.

נטיעות או עצי פרי שנטועים כבר בגוש אדמה [קודם לט"ו באב] אפילו בעציץ שאינו נקוב, אינם צריכים ימי קליטה נוספים בהעברתם לאדמה, ולכן מותר לנטועם עד כ"ט באב סמוך לשקיעה, ועלה להם לשנת ערלה, וכל זה אם בהעברה לאדמה לא התפורר הגוש, וכמו כן שהעץ יכול לחיות ע"י הגוש לכל הפחות שבועיים ימים. ואם חסר אחד מתנאים אלו, אסור לנטועו לאחר ט"ו באב. וכן הדין בנטיעה בעציץ שאינו נקוב, שרוצה לנקוב בו חור [בקוטר של 2.5 ס"מ] ולהופכו בכך לעציץ נקוב, שיכול לעשות כן עד כ"ט באב.

עצי פרי הנטועים בעציץ נקוב קודם לט"ו באב, ומונחים על קרקע גלויה קודם לר"ח אלול, מותר לנטועם עד ערב ראש השנה של שמיטה, מאחר שאין מתחיל מניין שנת ערלה משנת השמיטה. כמו כן מותר לעקור עץ עם גוש אדמה [באופן שיכול לחיות עמו מעל שבועיים], ולנטועו במקום אחר עד ערב ראש השנה. אולם אם גוש האדמה שבעציץ התפורר, וכן לענין עץ שעקרו עם גושו והתפורר, אסור לנטועו לאחר ט"ו באב.

עצי שרק, שיחי נוי ובשמים, מותר לנטועם עד ערב ראש השנה. אך יש אומרים שיש לסיים נטיעתם עד ט"ו באלול סמוך לשקיעה ולכתחילה יש להורות כדבריהם.

הצטרפו ל'בית המעשר'

הבית שלכם להפרשת תרומות ומעשרות כהלכה

תחת פיקוחו של:
"המכון למצוות התלויות בארץ"

ניתן להצטרף ל'בית המעשר'
באתר המכון או במענה הטלפוני

03-9030580

מוצרי מאפה טריים - בחזקת נקיים ואינם טעונים בדיקה. וגם אם יש בהם רכיבים שיש בהם חשש נגיעות, כגון שומשום או פרג וכיו"ב, אינם טעונים בדיקה.

מוצרי מאפה טריים שאוחסנו זמן ממושך - אינם בהכרח נגועים, וגם אם יש עובש על גביהם הוא לא מהווה סימן לנגיעות. אמנם אם הם אוחסנו בסמיכות למוצרים נגועים, או לחילופין במקום שיש בו מזיקי מחסן, או לחילופין באם אוחסנו זמן ממושך מאד, יתכן שיותקפו במזיקי מחסן, בוגרים וזחלים. ובאם נותרה בהם אף לחות [כלומר שהמוצר לא התייבש לחלוטין] אלא מאוחסן כשהוא לח או במקום לח], המוצרים עלולים להיות מותקפים על ידי אקריות המחסן. ולכן, כל שיש חשש שכזה, המוצר חייב בבדיקה.

אופן הבדיקה: לאחוז במוצר ולהתבונן אם יש בו קורים, כרסומים, או פסולת חרקים. להניח את המוצרים על גבי משטח, עדיף בצבע כהה, ולהקיש על המוצרים ולראות באם נשרו חרקים או אבקה או פסולת חרקים. באם המוצרים אוחסנו במקום לח [דבר המצוי לעיתים בארונות מטבח תחת השיש] יש להתבונן היטב בנשורת שעל המשטח, מכיון שאקריות אינן ניתנות לזיהוי בקלות [צבעם לבן, גודלם פחות מחצי מ"מ, והילוכן איטי ונראות יותר כ-"לכלוך הולך"]. באם המוצר אוחסן באקלים יבש והמוצר יבש, אין לחוש לאקריות. באם נמצאה נגיעות מכל סוג, אין להשתמש במוצרים כלל.

מוצרי מאפה יבשים - כגון קרקרים, מצות, ביסקוויטים ועוד, הם בחזקת נקיים ואינם טעונים בדיקה.

זחל חיפושית שנתר על בורקס לאחר אפיה

פנת המעבדה

מוצרי מאפה [א]

במוצרי מאפה, הבסיס הראשוני והעיקרי הוא הקמח, שחובה לנפותו קודם השימוש. לאחר האפייה אין אפשרות לבדוק כלל האם הקמח נופה או לא, ויש להסתמך רק על חותמת הכשרות שעל המוצר לגבי זה.

מלבד הקמח, יש במוצרי מאפה מרכיבים שונים שעלולים להיות נגועים ובפרט במזיקי מחסן, כגון שומשום, צימוקים, אגוזים, פרג, ועוד מינים רבים.

אשר על כן, על נותני הכשרות למוצרי מאפה לוודא שהמשגיח העוסק בעבודתו בקי באופני הבדיקה והניקיון של כלל סוגי המוצרים הנמצאים בבית המאפה. כמו כן, לאחר הבדיקה יש לדאוג לאחסנם במקום קר, המבטיח שלא תהיה התרבות חרקים במוצרים [ועדיף בהקפאה במקום שהדבר אפשרי, שזה מונע לחלוטין כל התפתחות]. לעיתים, רכישה נבונה ונכונה ממקורות טובים, מונעת תקלות רבות בהמשך ורצוי להתייעץ בזה עם מומחים לעניינים אלו.

למעשה כל מוצרי המאפה למיניהם עלולים להיות מותקפים במזיקי מחסן שונים בזמן אחסונם ובפרט אם הוא לקוי, ובפרט היבשים המאוחסנים זמן רב יותר, כגון מצות הנותרות מפסח, או קרקרים ושאר עוגות יבשות. הגם שבדרך כלל גם לאחר אחסון ארוך אם הם באריזתם ולא היו בקרבת מוצרים נגועים אחרים, הם נותרים בדרך כלל נקיים.

אופן הבדיקה והשימוש:

מכותלי קו ההלכה

שאלה: האם מותר לאשה להתאפר בשבת?

תשובה: איסור "צובע" הרי הוא מכלל ל"ט אבות מלאכה האסורות בשבת מן התורה, הצביעה היתה נעשית בצמר שממנו נעשו אח"כ הבגדים, צביעת עור האדם ג"כ אסורה, אך אינה אסורה מדאורייתא, שמן התורה אין איסור צביעה על עור האדם, אבל עכ"פ איסור מדרבנן יש בזה. (סימן ש"ג מ"ב ס"ק ע"ט) ומשום כך, אשה הנותנת סומק על פניה, או אפילו אבקת פודרה, הרי היא עושה צביעה בפניה, והדבר אסור. (שו"ע סעיף כ"ה).

ויש לדעת, שהאיסור הוא אף באיפור שצובע את העור בגוון הטבעי שלו, ולא רק כשמשנה את צבע העור, משום שסוף סוף הדבר מוסיף צבע טבעי לעור, או נותן לו ברק וכדו', (שמירת שבת כהלכתה ח"א פרק י"ד).

שאלה: האם מותר לאשה להסיר בשבת איפור מפניה או לק מציפורניה?

תשובה: הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל (שמירת שבת כהלכתה תיקונים ומלואים על פרק י"ד הערה ע"ט). חושש לאיסור מוחק בהסרת חלק מן הציפורניים וכדו', משום שזה מחיקה ע"מ לצבוע אח"כ עוד פעם. ומשום כך אשה שיש לה איזה צורך חשוב להסיר את חלק וכדו', תעשה שאלת חכם.

שאלה: אשה שהלק על ציפורניה התחיל להתקלף, כיצד תיטול את ידיה בשבת כשרוצה לאכול לחם?

תשובה: ישנו דין בהלכות נטילת ידיים (סימן קס"א ס"א). שאסור שתהיה חציצה ע"ג היד. אך יש בזה חילוק, שאם החציצה היא על רוב היד, אפילו אם אין האדם מקפיד ע"ז, הרי זה חוצץ וצריך להסיר זאת לפני הנטילה. אך אם החציצה רק על מיעוט מן היד, אם אינה מקפידה ע"ז אין זה חוצץ, אבל אם היא מקפידה ע"ז ה"ז חוצץ. בדרך כלל אשה מקפידה שלא להשאיר על ציפורניה לק שהתחיל להתקלף, וא"כ אפילו שהלק הוא רק על ציפורניה שזה מיעוט מן היד, ה"ז חוצץ (ואפילו אם כרגע אין לה זמן להוריד זאת וכדו', כיון שסוף סוף כוונתה להוריד זאת הרי זה חוצץ). וא"א לטול כך ידיים. אמנם, כבר למדנו שלהסיר את חלק הזה בשבת יש בזה חשש איסור מחיקה. ולכן אשה שיש לק על ציפורניה, תקפיד לכדוק לפני שבת את הציפורניים, שיהיו או צבועות היטב בלק, או להסיר לגמרי.

שאלה: מדוע מותר לאכול מאכלים אדומים בשבת הרי זה צובע את השפתיים?

תשובה: בשו"ע (סימן ש"כ סעיף כ') כתב שהאוכל תותים או שאר פירות הצובעים, יזהר לא ליגע בידיו המלוכלכות מצבע הפרי בבגדיו, משום שהוא צובע את בגדיו. וכתב שם המ"ב (ס"ק נ"ח) שכל חשש השו"ע הוא שלא יגע בבגדיו, אבל מה שפניו וידיה נצבעות בעת האכילה, אין בזה חשש. והטעם, מפני שאין איסור צביעה אלא בדבר שדרכו לצבוע. ולכאוף, לפי"ז אשה שדרכה לצבוע את שפתיה, צריך היה לאסור עליה אכילת דברים הצובעים את שפתיה, שהרי דרכה בכך. אמנם נראה, שאף לאשה הדבר מותר, מפני שדרכה של האשה לצבוע את שפתיה באופן מדויק ואחיד, ועל ידי אכילת מאכל אדום נצבע גם העור שלמעלה מן השפתיים, והצביעה לא נעשית בצורה אחידה, וא"כ זה נחשב כדבר שאין דרכו בכך, ומותר. [וכסברת הרדב"ז הביאו המשנה ברורה בסימן ש"כ סעיף קטן נט] שצביעה שהיא דרך ליכלוך לא מוגדרת כצביעה ומותרת. היא וכאשר היא על גוף האדם אפשר שאף השו"ע מתיר.

קו ההלכה והכשרות

בראשות הגאון רבי שניאור זלמן רווח שליט"א

הנהגות יום ביומו באורח חיים ויורה דעה ❖ כשרות המזון ❖ כשרות חו"ל
מצוות התלויות בארץ ❖ חרקים במזון ❖ טפילים וכשרות הדגים

03-7528999

פקס: 03-7528992 מייל: b.m@macon.co.il

שעות פעילות
בית ההוראה

ימים א.ג.ה

13:15-14:00 19:15-20:00

ימים ב.ד

13:15-14:00 18:15-19:00

יום שישי

12:15-13:00

המענה ינתן
ע"י רבני בית ההוראה
בשעות פעילות בית ההוראה
בשאר השעות
ינתן מענה על ידי הרבנים
המופיעים בתפריט

דבר ה' זו הלכה המושג מעמוד ראשי

במע"ק מכל מקום החיוב בשמחה שהיא אסורה בהספד ותענית, ולהיות לה שמחה בשתיית יין ובשר, אבל איננה מחויבת בפת.

מכל מקום כו"ע מודו שעל הבעל מוטל לשמח את אשתו, וקבעו חכמים שהיינו בבגדים ותכשיטים וכן פסק מרן בשו"ע שם. והנה כבר כתב המהר"ל (יו"ט אות טו) שאם אין ידו משגת כל כך יקנה לפחות מנעלים חדשים והב"ד האליה רבה על השו"ע ועוד נו"כ וכ"כ הגאון רבי שלמה קלוגר בספרו חכמת שלמה על שו"ע שם, שמדברי הגמ' בכתובות (דס"ה ע"ב) מוכח שהוא הדין דיוצא אם קונה לאשתו ולבניו מנעלים חדשים מרגל לרגל אם אין ביכולתו לקנות יותר, ע"ש ודו"ק. ובאמת הלשון של 'לפחות' אינו ראוי על זמנינו דלעיתים מחירים יקר כמחיר הבגד, ובוודאי דיוצא בזה לכתחילה.

וראה עוד לשונו של הרמב"ם בסהמ"צ (מ"ע נד) שכתב וכולל באמרו ושמחת בחגך מה שאמרו ג"כ שמח בכל מיני שמחה. וזוהי לאכול בשר בימים טובים ולשתות יין וללבוש בגדים חדשים ולחלק פירות ומיני מתיקה לקטנים ולנשים. ולשחוק בכלי ניגון ולרקוד במקדש לבד והיא שמחת בית השואבה (סוכה ג' ג' ג'). זה כולו נכנס תחת אמרו ושמחת בחגך. ואמרתי כאן להעיר על מה שראיתי באחד המאמרים של הגאון הרי"ח סופר שכתב על לשונות הראשונים דלא כהתלמוד ופורסם בקובץ מקבציאל (א עמ' נט) שכתב דלכאורה מכאן רואים שלנשים משמחם במיני מתיקה, וזה לא כתלמודא. ועוד שאל שמה שהזכיר הרמב"ם לשחוק בכלי ניגון צ"ע מקורו, ע"כ. ובאמת דבריו צ"ע, שתחילת דברי הרמב"ם הם לצדדים קתני, שעניני הבגדים זה לנשים, ועניני מיני מתיקה זה לקטנים, ובוודאי שאפשר גם לתת מתיקה לנשים וכו', אבל עיקר השמחה היא כתקנה. וענין הכלי ניגון, אינו עולה על השמחה של האיש, אלא על ההמשך של הריקוד ששניהם שייכים לשמחת בית השואבה, כנ"ל ופשוט.

והנה כיון שעדיין כמקום חיוני לקראת החג השאירו חנויות לממכר מוצרי חשמל, ואותם אפשר לרכוש גם בלא מדידה אלא לפי היכרות, ולפי"ז נראה שאם האשה תשמח באחד מן המוצרים הללו, או לעצמה לטיפוח שלה אחד מן המוצרים, או לצרכי האפיה או הבישול דברים המקלים עליה ומשמחים אותה, ודאי שלא גרע משאר בגדים וגם בהם חשיב שמשמח את אשתו. והשתא אחר השיטוט מצאתי שכן כתב מרן הגרשו"א זצ"ל, הוב"ד בספר שולחן שלמה יו"ט חלק שני סוף הל' יום טוב (עמ' קיב הערה ה) ושם ענה לשואל שבגדים לאו דווקא אלא הוא הדין מיקסר ושאר כלים שימושים שהיא רוצה בהם. ועוד הוסיף שגם אם ביום טוב עצמו איננה יכולה להשתמש בזה, מכל מקום לית לן בה. ובאמת שבהכרח לומר שלשון קצר נכלל כאן, שהרי בכלל תכשיטין זה גם כל קישוטי הנשים כגון הנקראים היום מוצרי קוסמטיקה וטיפוח, וכך מתבאר בלשון הרמב"ם בהל' אישות פי"ג ה"ד, ושם הוסיף בעשירי גם כלי הבית, ודוק בכל דברים אלו לנידו"ד כי הכל עולה למקום אחד. ובאמת שגם מש"כ הרמב"ם תכשיטין זה כבר תוספת על דברי הגמ' בפסחים שזה מקור הדין ששם כתוב רק בגדים, אלא שהכל הולך למקום אחד, וזה מה שעושה שמחה לאשה [ושו"ר שאפשר שמקורו טהור מן הירושלמי בפסחים כאן (פ"ה ה"א) 'מסנים וצוצלין' שפירוש צוצלין לחלק ממפרשי הירושלמי זה תכשיטין, אולם כמה מן המפרשים נקטו שזה בגדים קטנים].

והשתא ראיתי בשו"ת אום אני חומה להגר"מ גרוס שליט"א (ח"ב סי' רה) שדן אם קנה בגד שאינו צנוע שאינו יוצא בזה, ואף אם היא שמחה דהוי איסורא, ואף אם היא יכולה ללבושו בבית מכל מקום לא חשיבא לקיום מצות שמחה [להוציא אם זה בגדים שלכתחילה ראויים לבית שמשמע שם דאפשר]. ושוב כתב שאפשר שאין צריך שמחה בגוף החפץ, אלא שהם גרמו לשמחה [אפילו שאלוהא דאמת אינם שמחה בעצמם כדוגמא הנו"ל]. ונשאר בצ"ע. ולכאורה מסתבר יותר כצד השני בדבריו ולא גרע ממני מתיקה לנשים בדברי הרמב"ם בסהמ"צ, ואף אי נימא שבבגד שאינו צנוע, שהוא עבירה, הרי שזה מצווה הבאה בעבירה, אבל אינו מופקע מהמצוה, כיון שסוף סוף היא שמחה, ואם אכן משתמשת בזה באופן המותר כגון בבית, אז זה רק מצווה ללא עבירה כלל, ולכאורה מהני להיחשב כמצות שמחה.

ושוב מצאתי בשו"ת שבט הלוי (ח"ה סי' קנד) שכתב לדון אם אפשר לקיים שמחה ע"י נתינת פרחים לאשתו, או כששמע ממנה שיותר תשמח במכשיר אלקטרי לצרכי הבית מבגד ותכשיט, אם יוצאים גם בזה מצות שמחה? והשיב דכלל דהאי מילתא נתבאר ברמב"ם בספר המצות [שהבאנו לעיל], ובמרדכי פ"ק דביצה סי' תרנ"ח בשם ר"ת דלא אמרינן מתוך אלא היכא דאיכא צורך יום טוב קצת כגון ליטל לולב ולצאת בו וכו' ולטייל התינוק שיש שם שמחת יום טוב, וכעין זה בר"ן שם בלשון אחרת, והנה הצד השווה מהנ"ל דכל תוספת שמחה שבאה מחמת חדות היום היא בגדר שמחת יום טוב וחלק מהמצוה, אי"כ פרחים לכ"כ יום טוב יתכן שהם בגדר זה, וכן בגדים וכח"ג או רקידה או טיול לכ"כ השמחה של היום שגורם הרחבת הדעת, אבל נתינת מכשיר אלקטרי של שיחת נשים בעלמא שאינו פוטר מיסודי שמחה של היום כגון בגדים ומיני מתיקה וכהאי גוונא. ובדבריו מצאנו חידוש, שלא די שיש לאשה שמחה, אלא צריך שיהיה קשר ליום טוב, לחדוות היום. ולכן מצד אחד החמיר שמכשירי חשמל לא ייחשב כמצוות שמחה, אולם מאידך רקידה או טיול שמרחיב

את הדעת ייחשב לשמחה. ובאמת יש להעיר כדרכה של תורה, שרבינו הרמב"ם והמרדכי מנו ענינים שונים שכל אחד לפי ענינו, ואדרבה לגבי ריקוד וכלי לניגון כתב הרמב"ם במקדש לבד, ושם רק מה עניני שמחה, ועוד אמר בתחילת דבריו 'וזמנה' הכוונה כגון אבל ודאי שיש עוד. ומאידך גם הרמב"ם וגם השו"ע כשבא לציין האופן שבו הוא משמח את אשתו בקנייה לחג, שם הזכיר קנייה ממונית 'כפי ממונו' ולא הזכיר במאום שאפשר גם לרקוד יחד או לטייל יחד. והרי קי"ל במדרש (אסתר רבה פרשה ג) רוצה אשה שתהא בבתיים מצוירין ובגדים מצוירין מלאכול עגלים מפוטמין, כלומר לא אוכל אף שהוא עיקרו של מצות החג, אלא רוצה את השמחה שלה האישית שזה בגדים או תכשיטין, או שאר דברים אישיים שלה, ולכאורה גם כל האלקטרי שתחת אחריותה ובממשלת המטבח שלה יכול שמשמח אותה, ובפרט שאותו מיקסר גם מסייע לשמח בחג, וגם מיקל עליה, ולכן יש מקום וסבירא לדברי מרן הגרשו"א שגם מוצרי חשמל או כל משהו אחר שעודה לה שמחה, הוא בכלל הקנייה הזו, ואכן אם אין לו ממון לרוב, יכול גם בדברים קטנים, ואם יודע ששמחה בפרחים, אז גם זר פרחים לכבוד יום טוב הוא מתנה הגונה אם היא שמחה בזה, שהרי להלכה נפסק 'כפי ממונו'.

ועוד ראה בחוט שני (יו"ט עמ' קסא). ובחוט שני (שבת ד קובץ ענינים עמ' שכד) שם כתב שאם קנה בגד אפילו שראוי לחול המועד אך אינו ראוי ליום טוב, אע"ג שיקיים בזה מצווה של חוה"מ, אבל חסר במצות שמחה של יו"ט. ועוד כתב שבגדים וכלים זה כולל גם קונה לה כלי הית או כלי אכילה נאים ליום טוב, אם היא שמחה בהם, יעו"ש. ומאידך בספר לקט הל' יו"ט (פ"א הערה ד) הביא ממרן הגרשו"א זצ"ל שגם אם יש לאשה כל בגדי יו"ט עדיין חייב לקנות לה בגד, ולא מהני קנייה של פרחים וכו"ב. וזה דלא כדעת שבט הלוי הנו"ל לעיל, ודלא כחוט שני ומרן הגרשו"א שהתירו גם בשאר כלים. ועוד ע"י בספר משנת יוסף חיי"ג סי' קעב. ימי שמחה (עמ' תרב) תשובה מהגרח"ק שליט"א. הלכות חג בחג (יו"ט פ"א סי' ט). ובשו"ת ויצבור יוסף להגר"י בר שלום זצ"ל (ח"ב סי' ג) שם כתב שכל דבר השייך לגופה הוא בכלל, והוא הדין אם נתן לה מעות שתעשה טיפול פנים מיוחד שהיא עושה, וכתב בדרך אפשר שהוא הדין בכלי גדול שזה לשימושה כגון מקרר או מקפא [והביא שם מחוברת בר כי רב של כולל בית דוד חולון חודש אדר ב תש"ס, שכתבו משמיה דבעל שבט הלוי שהשיב להם שכל מכשיר שהוא מכשיר אוכל נפש לחג, יוצא בו ידי חובה, ודוק בדברי שבט הלוי הנו"ל]. ועוד ראיתי מביאים מספר עלינו לשבח להגר"י יילברשטיין (במדרש עמ' תרצט) שבאה לפניו אשה שאמרה לו שהיא תהיה שמחה הרבה יותר אם בעלה יקנה לה מכשיר חשמלי מאשר יקנה לה בגד או תכשיט. והוא השיב להם שהדעת נותנת שזו שמחה מסוג אחר, ולא בכדי בהלכה נאמר בגדים או תכשיטין, שהתורה דורשת סוג שמחה זו בדווקא. ועוד ע"י בשו"ת שערי חיים (רוטר ח"ב סי' סט) שכתב שעיקר הם הבגדים ותכשיטין ושאר דברים רק בדיעבד, כי זה סוג שמחה אחרת. ומ"מ כתב שגם בבגד של יום חול יוצא י"ח ומה טוב אם תלבושו בחוה"מ כשאנינו זילותא, כל שהיא שמחה בבגד זה. ולענ"ד יש לדון בדבריו, הגם שראיתי עוד שכתבו הכי, מ"מ בשלמא בגד הראוי ליום טוב, רק לא לבשה, נחא הדבר. אך בגד שאינו ראוי ליום טוב, אפילו אם יש לה עדיפות ואפילו אם זו שמחה, עדיין זה ודאי שמחה מסוג אחר, של בגד חגיגי, שהיא רוצה לשמוח בבגד ביו"ט. אבל עכ"פ יש פנים לדבריו כל שנאמר שבכל שמחה הנגרם לאשה, מקיים הבעל מצוות שמחה של אשתו, ויש עוד להתיישב בזה ועוד חזון למועד.

אלא שבאמת תמיד הסתפקתי אם יש צורך ללכת להכנס לחנות בגדי נשים או על ידי שליח ולקנות החפץ בפועל, או די בלתת מעות שבוה יקנו את החפץ, שהרי לא איירי הכא ב'הפתעה' אלא בשמחה, כלומר יצירת שמחה, וכאשר מביא לה את המעות שהיא קונה בזה את המוצר המדובר הרי שיש לה בזה שמחה. ואם הדברים נכונים, הרי שמרגע שהגיע הממון לידיה, חשיב שקיבלה המתנה לידיה. ובלשון מושאלת אשתמש במה שכתבתי לדון באריכות בשו"ת חלקת השדה חלק ב תרו"מ סי' לא לגבי דיני מעשר עני אם יכול לתת לעני גם את דמיה או בדווקא את הפירות, וגם אם אפשר בדמיה או חייב דווקא בשווין, ושם לאחר אריכות ולאחר שהבאתי שדמיהם בשווין רבים הפוסקים שכתבו דהוה נתינה, לכן אם אינו יכול לתת הפירות עצמם יכול לתת גם את דמיה, יעו"ש. ומעין זה גם כאן. הגם שלכתחילה חושבני שהגם שהלשון 'קונה' להם בגדים, מכל מקום אפשר שלשון זה נופל גם כשנותן מעות והאשה קונה את הבגד שהיא רוצה. ולא מצאתי דבר זה להדיא, אולם ראיתי בירחון אור הכולל (כולל אור יצחק ניו יורק חוברת כב, עמ' ריו) הביא שם המעשה הנפלא בגמ' בחגיגה (ה ע"ב) על רב אידי, שהיה הולך שלושה חודשים מביתו כדי ללמוד יום אחד, והיה חוזר שלושה חודשים כדי להגיע לביתו לחג סוכות כדי לשמח את אשתו, וכתב בסוגרים שאולי היה קונה לה בדרך לביתו, או מניח לה מעות שתקנה בעצמה. ועי' עוד בשו"ת ויצבור יוסף הנו"ל ודוק.

ומכל מקום לא הצענו שהאשה תמחול לבעלה, כיון היא יכולה למחול, שאין זה מחויבי הכתובה אלא זה חיוב של מצוה וכך מבואר בספר חוט שני (הנו"ל לעיל).

(מתוך שו"ת 'כתר מלוכה' בענייני מגיפת הקורונה)